

VALENȚE ALE PASTORAȚIEI TINERILOR DIN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ. ACTIVITATEA SOCIAL-MISIONARĂ A BISERICII ORTODOXE ÎN LUME¹

Masterand TUDOR-IOAN MUNTEAN
Facultatea de Litere, Istorie și Teologie
Universitatea de Vest din Timișoara

Introducere

Unul dintre sensurile cuvântului valență pe care îl regăsim în dicționar este acela de „posibilitate de dezvoltare”². Dar această posibilitate de dezvoltare, această valență o regăsim și în viața și activitatea Bisericii Ortodoxe Române. Analizând totul mult mai concret se va observa că sunt prezente mai multe valențe sau mai multe căi de dezvoltare spirituală, de desăvârșire în credință a tinerilor din sânul Bisericii noastre.

Prezența încercărilor de îmbunătățire a vieții spirituale tinerilor este produsul împlinirii de către Biserică a îndemnurilor pe care Mântuitorul Hristos le-a lăsat lumii: „*Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh*” (Matei 28, 19) și „*în dar ați luat, în dar să dați*” (Matei 10, 8). Hristos lasă moștenire Sfinților Apostoli și prin ei nouă lucrarea de propovăduire și sfințire a oamenilor ca mădulare ale trupului tainic al Mântuitorului.

Scopul prioritizării

Motivul pentru care Biserica Ortodoxă Română îi vede pe tineri ca pe o prioritate este regăsit în Sfânta Scriptură, unde Sfântul Apostol Pavel îi oferă lui Tit următorul îndemn pastoral: „*Îndeamnă, de asemenea, pe cei tineri să fie cumpătați*” (Tit 2, 6). Însă îndemnul paulin nu rămâne blocat între granițele spațio-temporale ale istoriei, acesta traversează istoria și se face neîncetat actual în biserică. Iar cumpătarea tinerilor este mereu căutate de slujitorii sfintelor altare.

Scopul pentru care apostolul neamurilor îndeamnă pe apostolii vremurilor să păstorească cu atenție tinerii este revelat de unii dintre teologii contemporani nouă. Iar toate acestea le putem numi frumos „definiții ale tinereții”. De exemplu vrednicul de pomenire mitropolit Nicolae Mladin enunța foarte frumos ce este tinerețea: „*Tinerețea este puritate și zâmbet, este generozitate și avânt, este sete de ideal și*

---

¹ Lucrare coordonată de pr. lect. univ. dr. Marius Florescu.

² Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române
(<https://dexonline.ro/definitie/valen%C8%9B%C4%83/definitii> 24.04.2022, 12:55).

dăruire”³. O altă creație de cuvinte prin care sunt pomeniți tinerii vine din partea marelui Nichifor Crainic: „*Vremea noastră este vremea tinerilor. O lume veche se dărâamă, o lume nouă își caută formele de viață. Pulsul ei zvâcnește în arterele tineretului. Puls iuțit de neliniște, întretăiat de nesiguranțe, biciuit de enigme... Neliniștile generației vechi se transformă în suspine după lumea care amurgește; zbuțumurile generației noi sunt nădejdi aruncate spre lumea care vine. De aceea tineretul de azi este preocuparea universală*”⁴.

Cu alte cuvinte tinerii sunt viitorul apropiat al Bisericii Ortodoxe, în general, iar al celei din România, în special. Astfel că preocuparea pentru ei nu este altceva decât un efort eclesiologic de creștere, dezvoltare și desăvârșire al tinerelor mădulare ale trupului tainic al lui Hristos. Prin grija față de tineri se arată grija față de trupul Mântuitorului.

Valențe

Precum darurile Duhului Sfânt sunt deosebite, tot așa și modurile prin care Duhul lui Dumnezeu lucrează în biserică în vederea creșterii și perfecționării sufletești ale tinerilor din sânul acesteia sau a celor care încă se află doar în pridvorul ei.

Prin urmare, câteva dintre modurile prin care Biserica Ortodoxă Română caută să dezvolte contactul tinerilor cu Hristos, creând așadar reușita unei comuniuni depline cu Fiul lui Dumnezeu cel întrupat și înviat sunt: Sfânta Liturghie, cateheza, pelerinajul, programele educaționale și taberele pentru tineret.

a. Sfânta Liturghie și catehezele

Pentru acestea au fost folosite mărturiile părintelui Visarion Alexa de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh și Sfântul Nicolae” – Militari. După cum știm, părintele Visarion este o figură emblematică a bisericii noastre, fiind un apostol al tinerilor, iar din acest motiv mărturiile lui sunt vrednice de luat în considerare. El declara că tinerii „*reprezintă marea miză a întâlnirii dintre Dumnezeu și om*”⁵, dar și faptul că „*au nevoie de o viață duhovnicească intensă*”⁶. Iar în urma acestor observații părintele Visarion a început să săvârșească Sfânta Liturghie de patru ori pe săptămână, iar motivul care a stat în spatele acestei decizii a fost pelerinajul său pe la mănăstirile din Moldova. Acolo a observat că deasa săvârșire a liturghiei însoțită de o participare fizică și sufletească a celor de față ajută la apropierea și închegarea unui grup. Lucrul acesta a dat rezultate, pentru că unii dintre acești tineri

³ Mitropolit Dr. Nicolae Mladin apud. Pr. Mihai Iosu, *Studii de Teologie Practică*, Ediția a II-a, Revăzută și adăugită, Ed. Astra Museum, Sibiu, p.120.

⁴ Nichifor Crainic apud. *Ibidem*, p. 134

⁵ *Dialoguri Pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor*, Ed. Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016, p. 26.

⁶ *Ibidem*, p. 26.

„între două escale de avion, vin la biserică și participă la Liturghia de duminică”⁷. Dar poate cea mai credibilă mărturie este cea venită din inima unui tânăr voluntar din parohie, care i-a spus părintelui: „*Dumneavoastră să faceți Liturghie, că asta ne dă putere*”⁸.

Dar mai înainte de liturghia euharistică este cea a cuvântului, motiv pentru care părintele Visarion nu a putut priva tinerii de aceste minunate întâlniri didactico-pastorale. Iar despre acestea mărturisea părintele că „*dacă nu le făceam săptămânal, tinerii nu mai vin*”⁹. Catehezele ținute de părinte purtau diferite titluri pentru că diferite erau și problemele abordate în cadrul lor. Dintre acestea amintim pe cele care purtau titlul de „Cursuri de supraviețuire urbană”; iar acestea au fost făcute deoarece „*tinerii sunt foarte stresați, triști, depresivi și atunci au nevoie de un ghid de supraviețuire*”¹⁰. Conform spuselor părintelui la aceste întâlniri participau musulmani, hinduși sau adepți ai diferitelor spiritualități orientale care au venit aduși de prietenii lor ortodocși, iar unii din ei trecând chiar la ortodoxie.

Din cele două moduri de transmitere al lui Hristos (cuvânt și Euharistie) reușita (valența) Bisericii Ortodoxe Române constă în creșterea numărului de tineri prezenți în sânul unei comunități.

b. Pelerinajul

Pentru partea aceasta vom lua mărturiile părintelui protoiereu Ioan Popescu de la Biserica Icoanei. El definea pelerinajul astfel: „*Pelerinajul este o acțiune care mobilizează, iar tinerii de astăzi au nevoie de mobilizare*”¹¹. Motivul pentru care părintele a ales pelerinajul ca mijloc de apropiere a tinerilor de biserică este acela că atunci când organizezi un pelerinaj este nevoie de o implicare din partea tuturor participanților, fie că participă ca organizatori, fie că participă doar ca și simpli participanți; ori tinerii tocmai acest lucru caută, implicarea, să fie îmălicați, solicitați.

Părintele Ioan are la parohie o organizație de tineri numită „Tinerii Icoanei”. „*Aceștia au diferite sarcini și, în felul acesta, se simt implicați în cadrul parohiei*”¹². Mai departe vor fi redată câteva din declarațiile părintelui despre eficacitatea pelerinajelor: „*Tinerilor le place foarte mult să călătorească, iar în pelerinaje este o foarte bună ocazie pentru catehizare, adică de a învăța dogmele creștine*”¹³; „*După un pelerinaj de două, trei sau zece zile ei învață multe lucruri. De dimineața până seara le vorbesc și le fac lecții simple prin care ei își înțeleg credința*”¹⁴; „*Aceste pelerinaje sunt niște lecții deschise sau lecții practice*”¹⁵.

⁷ *Ibidem*, p. 28.

⁸ *Ibidem*, p. 37.

⁹ *Ibidem*, p. 27.

¹⁰ *Ibidem*, p. 28.

¹¹ *Ibidem*, p. 51.

¹² *Ibidem*, p. 51.

¹³ *Ibidem*, p. 52.

¹⁴ *Ibidem*, p. 56.

¹⁵ *Ibidem*, p. 56.

Așadar pelerinajele sunt mijloace de autodescoperire, dar și de catehizare al tinerilor. Într-un pelerinaj descoperi lucruri noi, lucru care se întâmplă și la vârsta tinereții. Tinerețea însemnând o intensă căutare de cunoaștere și dezvoltare a sinelui propriu, acțiune asemănată cu cea a pelerinajului, unde fiecare se descoperă, se cunoaște pe sine, dar și experiențele oferite de lume. Cât despre valențe, acestea reies din cele mărturisite de părintele Ioan.

c. Programele educaționale

La această rubrică amintim despre programele educaționale din Arhiepiscopia Dunării de Jos. În următoarele rânduri expunând declarațiile Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Casian, ierarhul locului.

„În concretul raportului dintre buna comunicare de la Patriarhie către Eparhie și de aici spre preoțime, dascăli și părinți, nu au ezitat a-i introduce pe tineri. [...] În acest sens s-a creat un program care, iată, are continuitate și actualitate comunală de două decenii! Este pelerinajul a 1000 de tineri, din toate liceele din Arhiepiscopie, cu prilejul hramului «Sfânta Treime» de la mănăstirea Buciumeni. Preoți, dascăli, cin monahal, popor credincios au drept «inimă» a «Catedralei cu vitralii foșnitoare», altarul din pădure, «botezat» așa de un tânăr participant. Tinerii cântă la Sfânta Liturghie împreună cu mii de credincioși, iau agape cu aceștia – în pădure, apoi dialoghează cu preoții, cu părinții și cu dascălii lor, mereu și mereu despre problemele lor. Uneori ei sunt răspunsurile, care se regăsesc în Învățătura de credință și în lucrarea iubitoare a Domnului în mijlocul poporului Său”¹⁶.

Această minunată activitate ne poate duce cu gândul la spusele Mântuitorului despre rugăciunea „în duh și în adevăr” (Ioan 4, 24). Adică despre învățatura lui Hristos în legătură cu rugăciunea curată care poate fi rostită în oricare biserică sau mănăstire ortodoxă, cât și în casele noastre sau după cum vedem în cazul de față, chiar în natură. Putem deduce că valența acestui program constă în întâlnirea dintre tineri și rugăciunea curată. Tinerii pot învăța astfel despre faptul că rugăciunea adevărate și bineplăcută lui Dumnezeu este cea născută într-o inimă curată.

„Însă exemplul cel mai convingător este seminarul parohial timp de o săptămână, creat la îndemnul nostru și dedicat comunicării și comuniunii de la suflet la suflet și de la tânăr la tânăr, alcătuit dintr-o grupă parohială locală și una de tineri de la Penitenciarul de minori de la Tichilești – Brăila. Cu adevărat, Hristos este bucuria tinerilor de dincolo de orice gratii vizibile, imaginare sau reale”¹⁷. În cazul acestui program putem întâlni efortul Bisericii Ortodoxe Române de a readuce în sufletele acestor tineri lumina speranței într-o nouă viață, una în Hristos. Tineri care poate și-au pierdut speranța în faptul că Dumnezeu încă îi mai iubește și îi așteaptă ca pe un fiu risipitor, dar biserica depune efortul de a readuce în inimile acestor tineri nădejdea, credința și iubirea. În același timp biserica răspunde

¹⁶ *Educația religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, coordonatori: P.S. Varlaam Ploieșteanul, Pr. dr. Florin Marica, Conf. dr. Adrian Lemeni, Ed. Basilica, București, 2017, p. 106.

¹⁷ *Ibidem*, pg. 107.

întrebării: „când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine?” (Matei 25, 39); iar răspunsul se regăsește în speranța unei noi vieți în Dumnezeu a celor ce pierduți au fost și s-au aflat, morți au fost și au înviat, „Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40).

d. Taberele creștine

„Taberele organizate de Biserică răspund unor nevoi reale ale tinerilor (variante de petrecere a timpului liber, căutarea unor metode de dezvoltare personală, recreere, descoperirea talentelor, nevoia de a fi util, bucuria de a-i sluji pe ceilalți)”¹⁸. „Impactul unor tabere poate diminua numărul «ortodocșilor nepracticanți» prin lucrarea tinerilor ortodocși asupra părinților lor sau asupra altor tineri care nu sunt nici pentru și nici împotriva Bisericii, dar nu trăiesc o viață în Duhul lui Hristos”¹⁹.

Cu alte cuvinte, taberele creștine îmbină credința în Hristos cu diferitele activități pe care tinerii le practică. Ne putem gândi că așezându-l pe Hristos în ceea ce facem, negreșit Îl vom regăsi în ceea ce vom culege mai apoi. Taberele pot fi prilej de sminteală pentru tineri (ne referim aici la taberele cu uz strict laic) sau pot fi ocazii de apropiere a acestora de Dumnezeu. Întâlnind preoți deschiși spre tineri sau voluntari de o seamă cu participații se va observa că Biserica Ortodoxă, în general, iar cea română, în special, are o mare deschidere și un mare interes pentru cei tineri.

Biserica își va arăta fața cea îndreptată către tineri, într-un context politico-social în care forțe seculare caută să așeze biserica într-o imagine de instituție medievală, rece și sumbră care se opune mersului lumii.

Un exemplu de tabără creștină organizată în cadrul patriarhiei noastre este tabăra intitulată: „Credință, Tradiție și Noutate”. În cadrul acestor tabere tineri din diferite colțuri ale țării mergeau pentru câteva zile și locuiau la diferite mănăstiri din țară. Acolo aveau diferite activități alături de preoții coordonatori și de ceilalți voluntari. Un alt exemplu este cel al „Taberei din pridvorul satului”: „în cadrul proiectului «Tabăra din pridvorul satului» desfășurată în satul Tudor Vladimirescu, județul Botoșani, trei copii au fost botezați în timpul taberei și au avut nași pe trei dintre animatorii echipei de organizare”²⁰.

Prin urmare, câteva dintre motivele pentru care taberele creștine sunt locuri de dezvoltare și perfecționare a credinței, adică mijloace de reușită în pastorația tinerilor sunt:

- „Îi cheamă pe tineri într-un loc al comuniunii și al dragostei, al considerației și respectului pentru celălalt;
- Le respectă libertatea de a veni de a alege un astfel de viețuire;

¹⁸ Pr. dr. Doru-Mihai Barna, *Lucrarea misionar-pastorală a Bisericii Ortodoxe în tabere pentru tineri*, Ed. Doxologia, Iași, 2019, p. 193.

¹⁹ *Ibidem*, p. 193.

²⁰ *Ibidem*, p. 229 (a se vedea și sursa: <http://www.doxologia.ro/actualitate/arhiepiscopia-iasilor/ioan-elena-david-cei-trei-copii-care-au-primit-taina-botezului>).

• *Le pune la dispoziție un spațiu potrivit pentru practicile liturgice (rugăciunile zilnice și celebrarea Sfințelor Taine)*²¹.

Acestea fiind câteva dintre valențele taberelor de vară din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române. Astfel că „o tabără poate deveni chiar o «universitate duhovnicească de vară», așa cum a fost cazul taberelor de la Mănăstirile Poșaga și Oașa, care au debutat în 1995 și s-au desfășurat în fiecare an după aceea, avându-l ca invitat de seamă, ca «bătrân duhovnicesc», pe Părintele Teofil Părăian»²².

Concluzie

Pe baza tuturor celor abordate în rândurile precedente, în mintea noastră, dar și în inima noastră se poate contura adevărata imagine a Bisericii Ortodoxe Române ca o instituție divino-umană care își are brațele deschise pentru oricare categorie de vârstă. Iar pentru tineri în mod special aceasta caută să îi aducă la sânul ei. Într-o lume puternic lovită de secularism Biserica Ortodoxă Română caută să îi ajute pe tineri să nu se piardă în vârtejul plăcerilor și al patimilor, care mai apoi se își manifeste efectele negative pe măsură ce tinerii devin adulți.

În fiecare moment trupul tainic al lui Hristos caută să îi aducă pe cei tineri la potirul purtător de viață. Într-o lume în care întunericul este în jurul tinerilor, Biserica ține aprinsă neîncetat lumina lumii, prin care fiecare om poate merge pe calea vieții veșnice.

Ușa din pridvorul bisericii va fi mereu deschisă pentru orice om, de orice rasă, etnie sau vârstă ar avea, fie că este bărbat sau femeie, copil, tânăr, sau adult. Pentru că Dumnezeu „*voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (I Timotei 2, 4).

Bibliografie:

- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015;
- <https://dexonline.ro/definitie/valen%C8%9B%C4%83/definitii>;
- Mitropolit Dr. Nicolae Mladin apud. Pr. Mihai Iosu, *Studii de Teologie Practică*, Ediția a II-a, Revăzută și adăugită, Ed. Astra Museum, Sibiu;
- *Dialoguri Pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor*, Ed. Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016;
- *Educația religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, coordonatori: P.S Varlaam Ploieșteanul, Pr. dr. Florin Marica, Conf. dr. Adrian Lemeni, Ed. Basilica, București, 2017;
- Pr. dr. Doru-Mihai Barna, *Lucrarea misionar-pastorală a Bisericii Ortodoxe în tabere pentru tineri*, Ed. Doxologia, Iași, 2019.

²¹ *Ibidem*, p. 228.

²² *Ibidem*, p. 194.